

Stan ochrony nieleśnych siedlisk przyrodniczych (zarośla, murawy i łąki, torfowiska) w latach 2023-2024

Joanna Korzeniak
Instytut Ochrony Przyrody
Polskiej Akademii Nauk

Sękocin, 17-18 czerwca 2025

Typy lądowych siedlisk nieleśnych

zaroślowe (1 siedlisko)

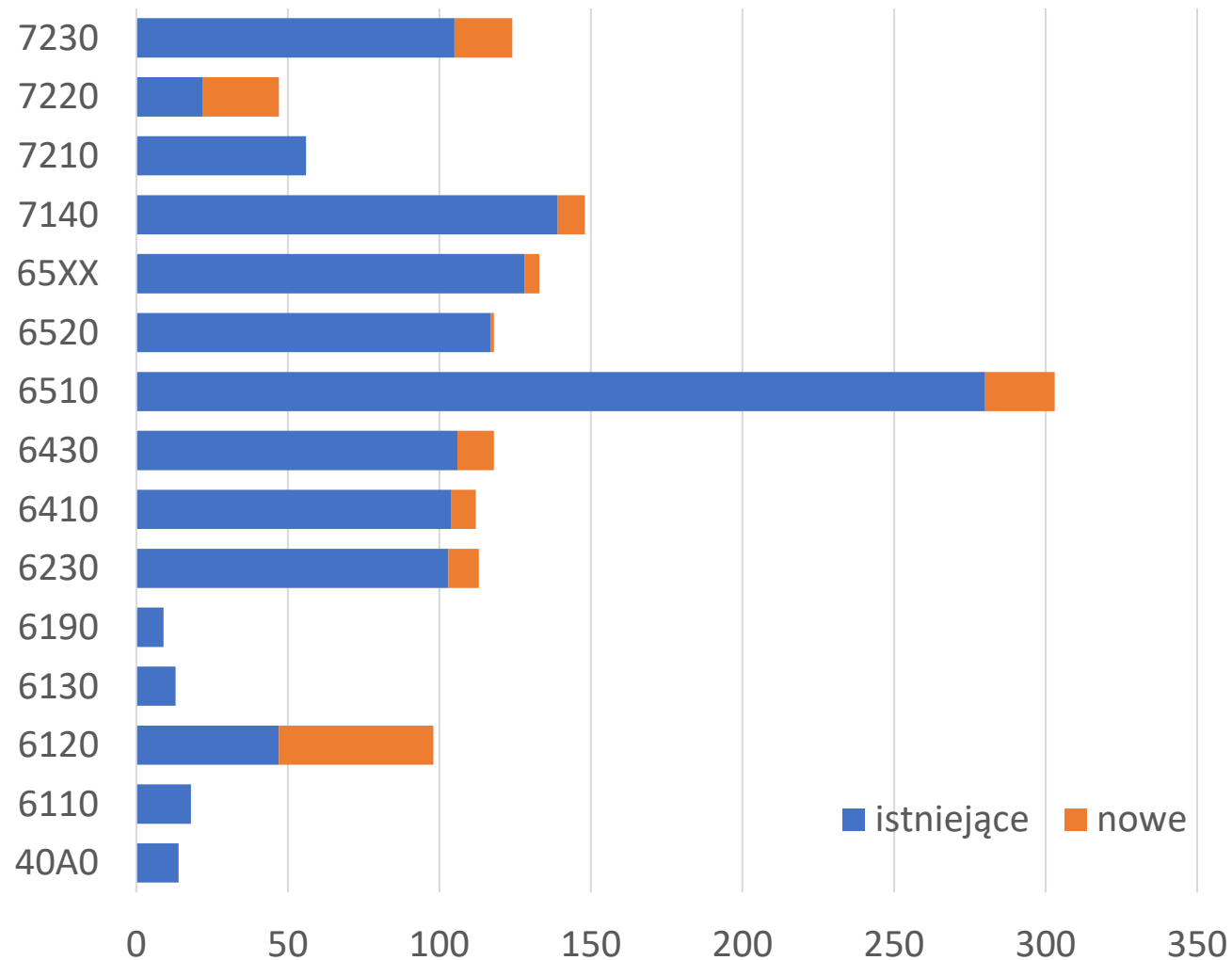
łąkowe i murawowe (10 siedlisk)

torfowiskowe i źródliskowe (4 siedliska)

TYP SIEDLISKA	KOD I NAZWA SIEDLISKA		LICZBA STANOWISK
ZAROŚLA	40A0	Subkontynentalne zarośla okołopannońskie	14
	6110	Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską	12
	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	97
MURAWY	6130	Murawy galmanowe	13
	6190	Murawy pannońskie	10
I	6230	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	113
	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	112
ŁĄKI	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	118
	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	303
	6520	Górskie łąki konietlicowe i mietlicowe użytkowane ekstensywnie	118
	65XX	Eutroficzne łąki wilgotne	133
	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	148
TORFO- WISKA	7210	Torfowiska nakredowe	56
	7220	Źródłiska wapienne petryfikujące ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	47
	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	124

Liczba stanowisk monitorowanych w latach 2023-2025

1434 stanowiska (w tym 163 nowo założone)

72 ekspertów

SIEDLISKA ZAROŚLOWE

40A0 Subkontynentalne zarośla okołopannońskie

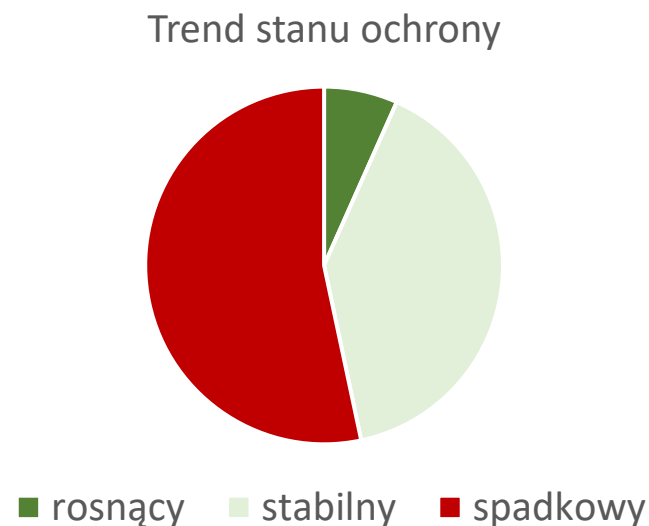
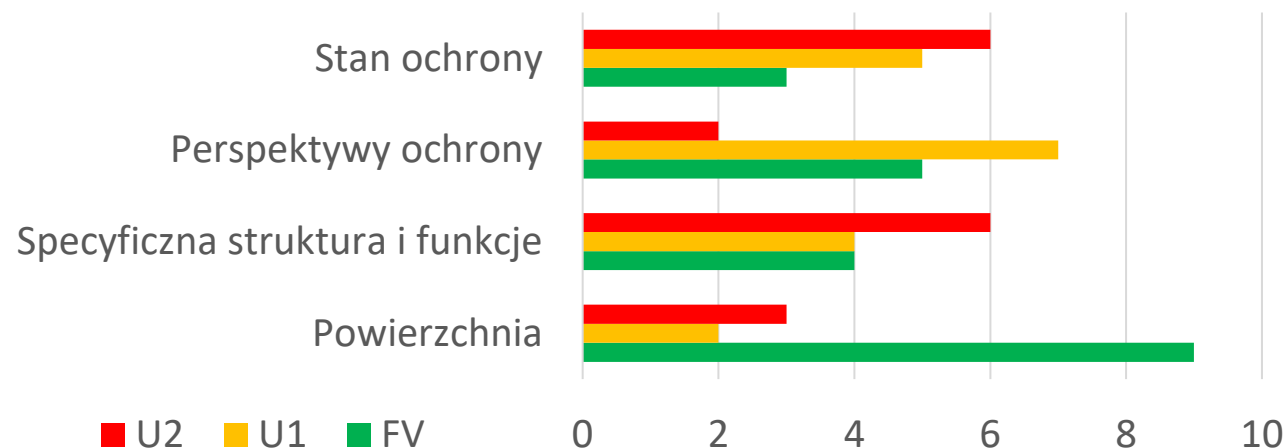

z wisienką stepową (wiśnią karłowatą)

z irgą zwyczajną

40A0 Subkontynentalne zarośla okołopannońskie **U2**

Najgorzej ocenione wskaźniki:

Udział wisienki w warstwie krzewów (36% stanowisk z oceną U2),

Zwarcie drzew i krzewów innych niż wisienka (29% stanowisk z oceną U2),

Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje (29% stanowisk z oceną U2)

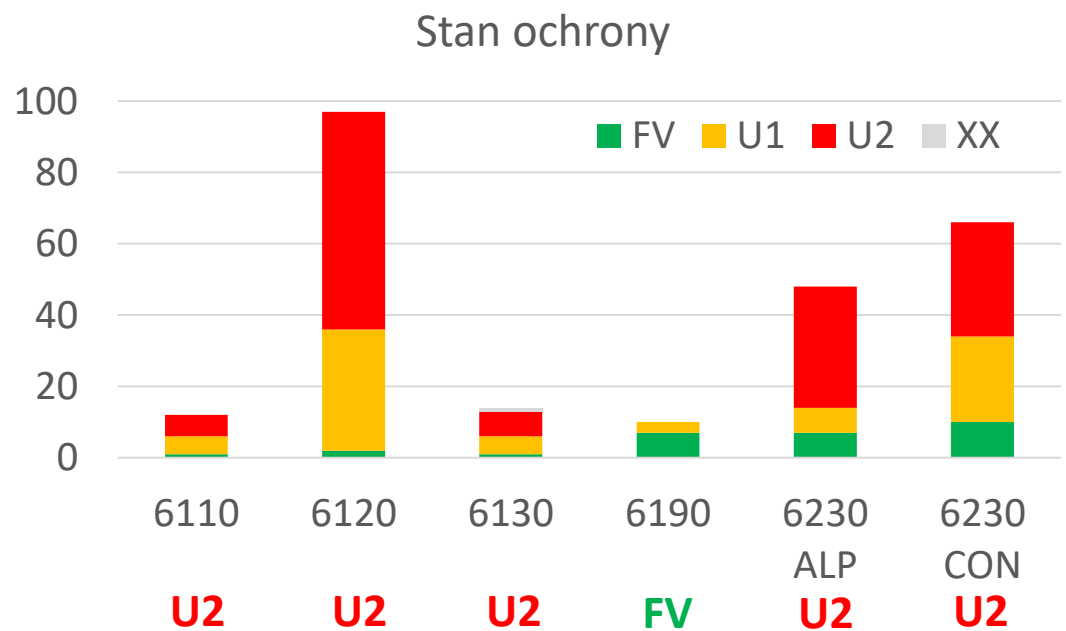
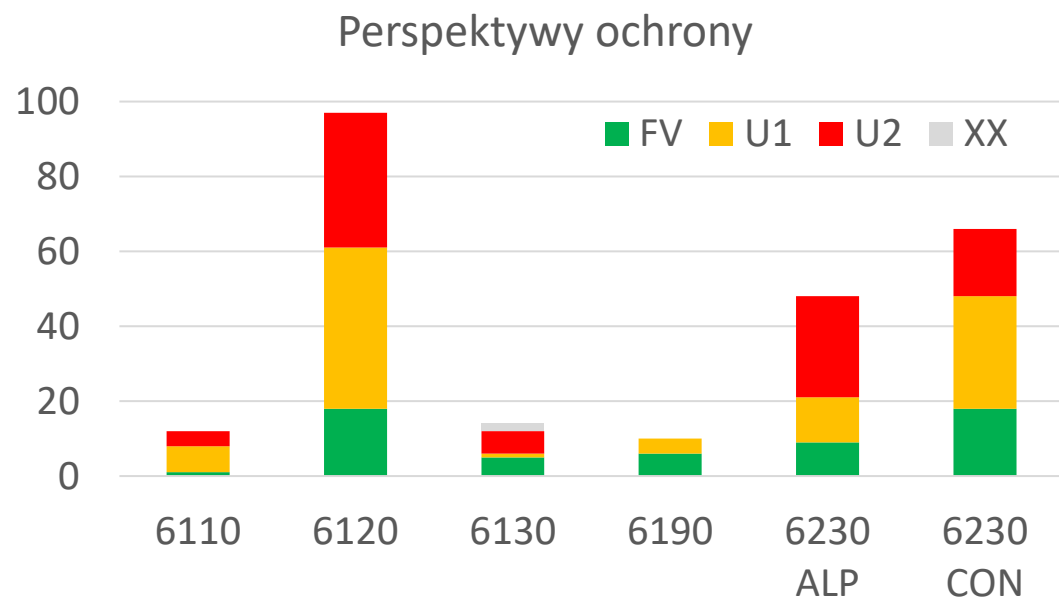
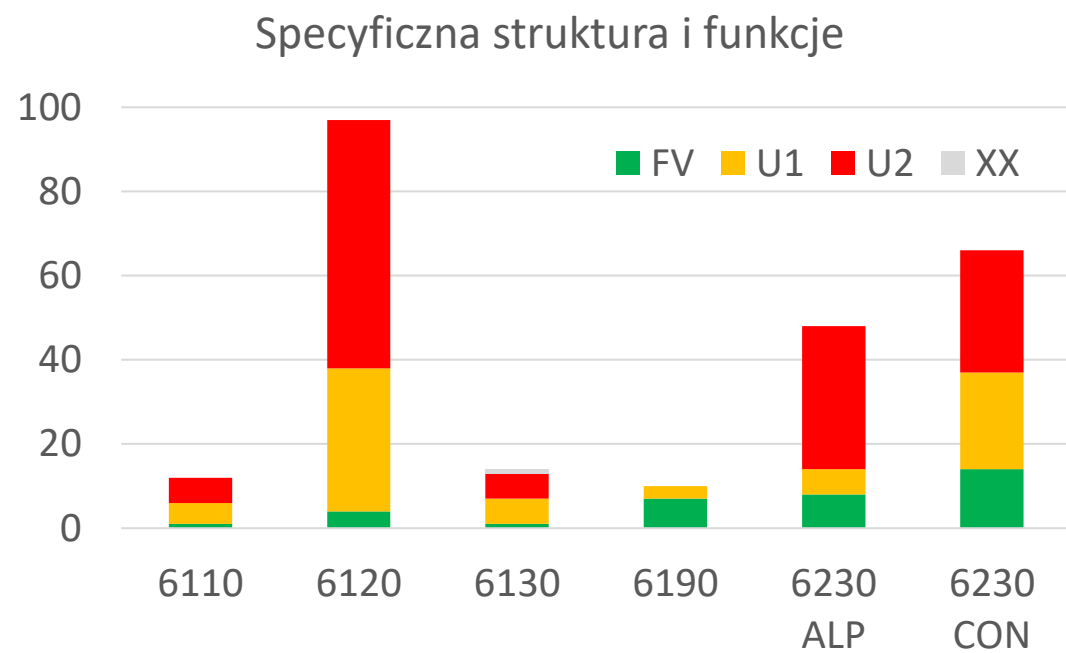
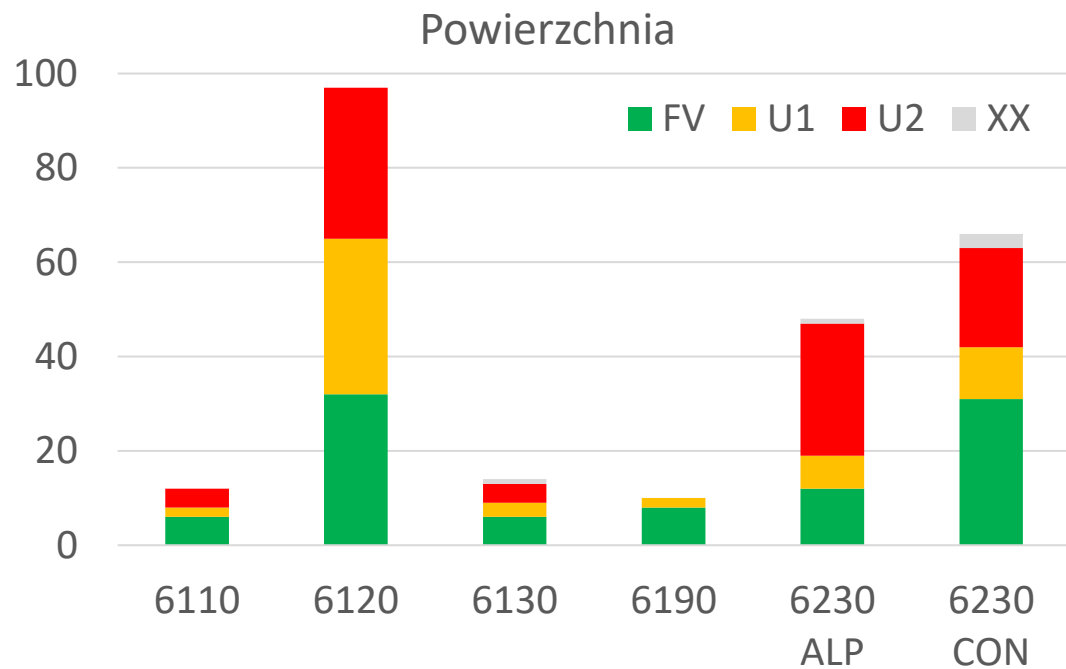
Zagrożenia:

Zarastanie przez tarninę, dereń, szakłak;

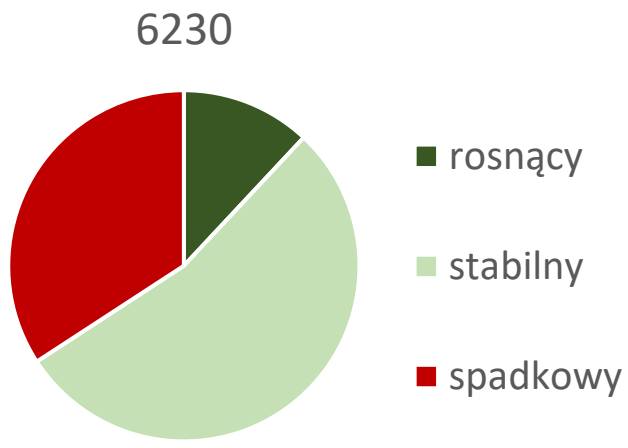
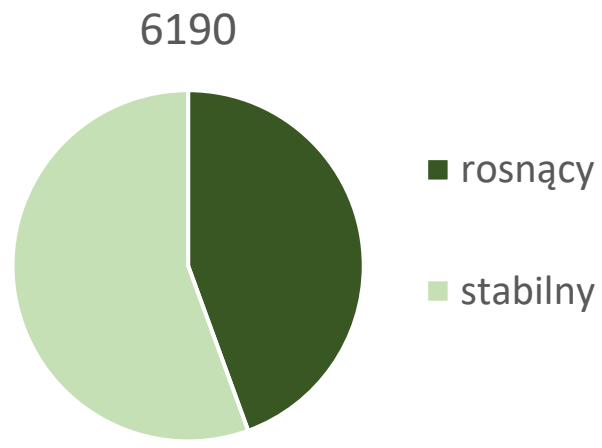
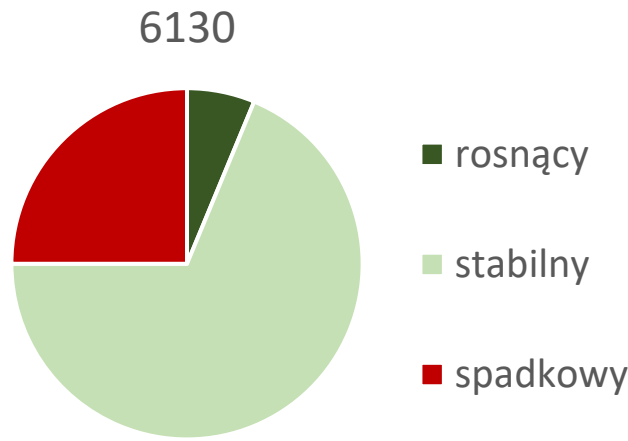
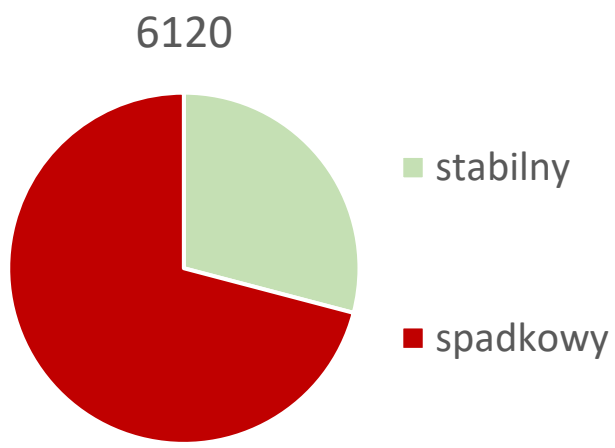
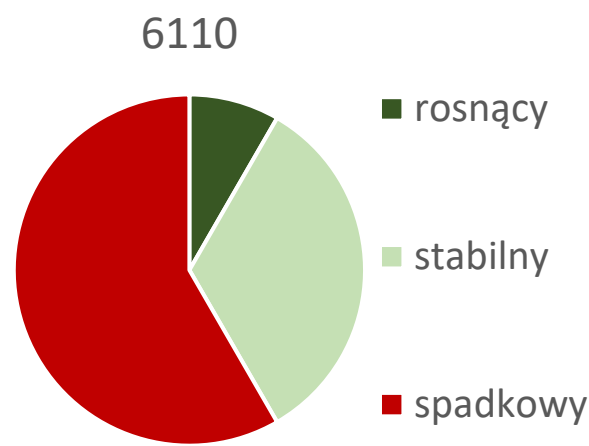
Sporadycznie: hybrydyzacja wisienki stepowej z wiśnią domową, IGO, wzięcie pod uprawę

SIEDLISKA MURAWOWE

SIEDLISKA MURAWOWE – trend stanu ochrony

SIEDLISKA MURAWOWE - zagrożenia

Naturalne procesy biocenotyczne (sukcesja, nagromadzenie martwej materii organicznej, naturalna eutrofizacja)

Ekspansja rodzimych gatunków roślin

Nierodzone gatunki zaborcze, IGO (czeremcha amerykańska, robinia akacjowa, nawłocie, łubin trwały)

Brak działań czynnej ochrony

- 6110, 6190 – wydeptywanie muraw, susze i zmniejszenie opadów w następstwie zmian klimatycznych,
- 6120, 6230 – brak wypasu,
- 6130 – ponowna eksploatacja górnicza w celu odzyskiwania minerałów, sporty motorowe,
- 6190 – zgryzanie przez zwierzęta roślinożerne

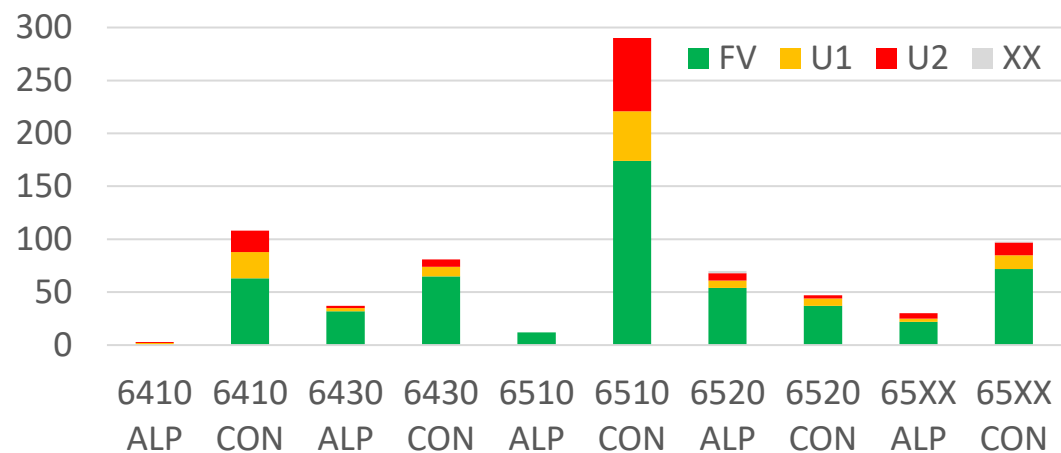

6230

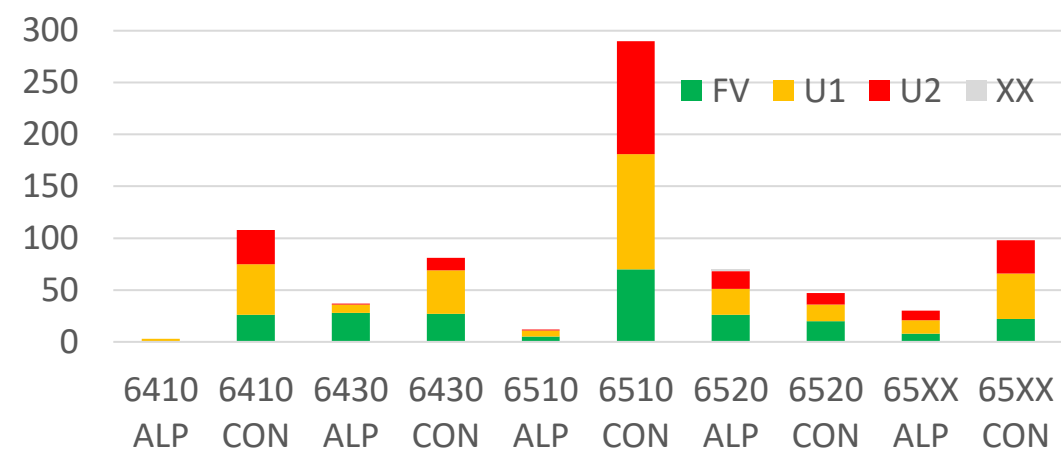
SIEDLISKA ŁĄKOWE (monitoring nie ukończony)

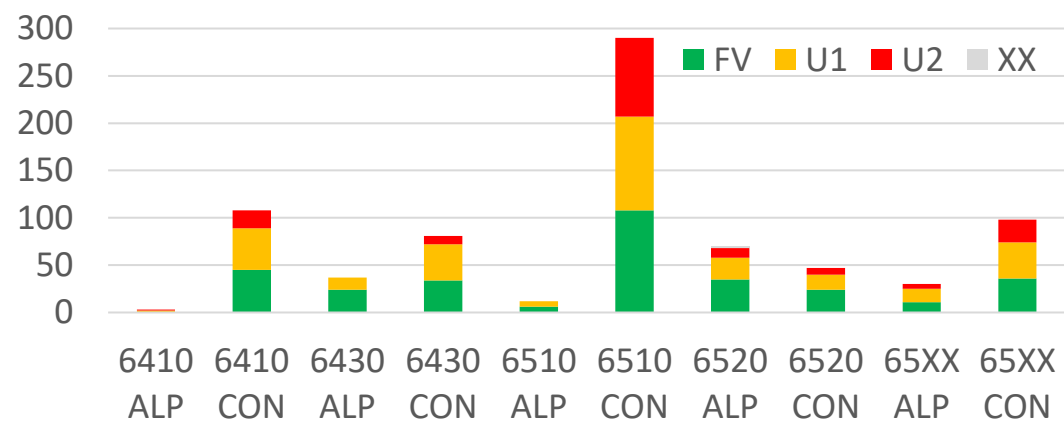
Powierzchnia

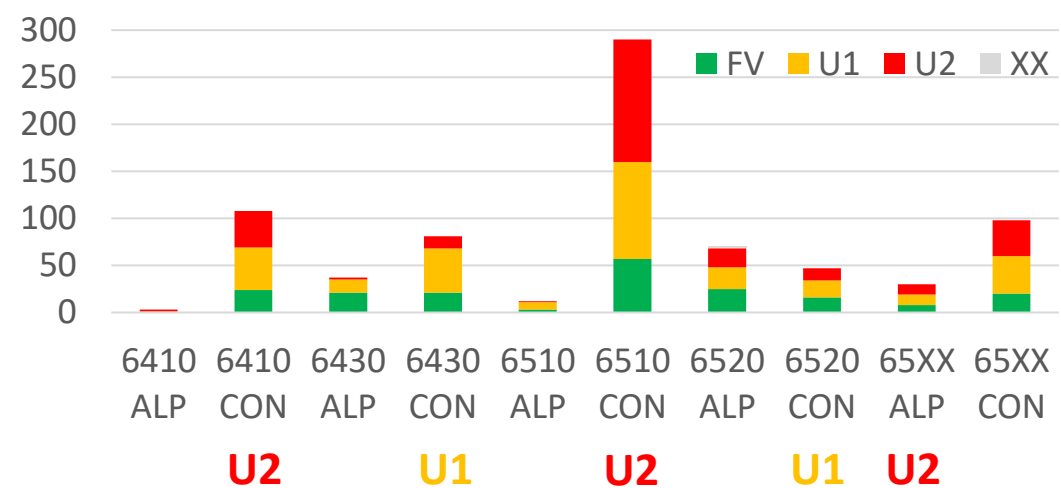
Specyficzna struktura i funkcje

Perspektywy ochrony

Stan ochrony

SIEDLISKA ŁĄKOWE - zagrożenia

Odchodzenie od tradycyjnej, ekstensywnej gospodarki łąkarskiej – zarówno jej intensyfikacja, jak i zaniechanie, uruchamiające przemiany sukcesyjne i związane z nimi procesy (nagromadzenie martwej materii organicznej, naturalna eutrofizacja)

Zmiany stosunków wodnych (szczególnie dla siedlisk 6410, 6430, 65XX)

Rodzime gatunki ekspansywne

IGO (szczególnie dla ziołorośli nadrzecznych 6430: m.in. klon jesionolistny, nawłocie, kolczurka klapowana, uczepek amerykański)

Zabudowa mieszkaniowa i rekreacyjna

Brak działań czynnej ochrony

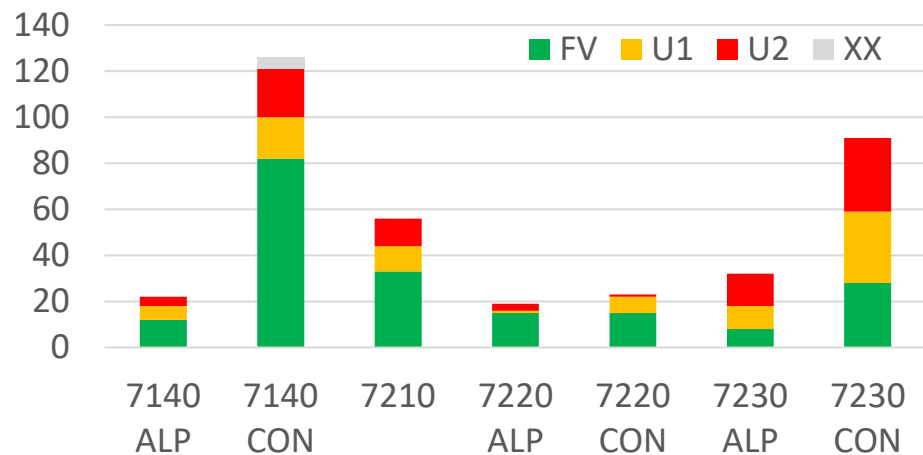
Prace zrywkowe w lasach, budowa dróg – ziołorośla górskie 6430

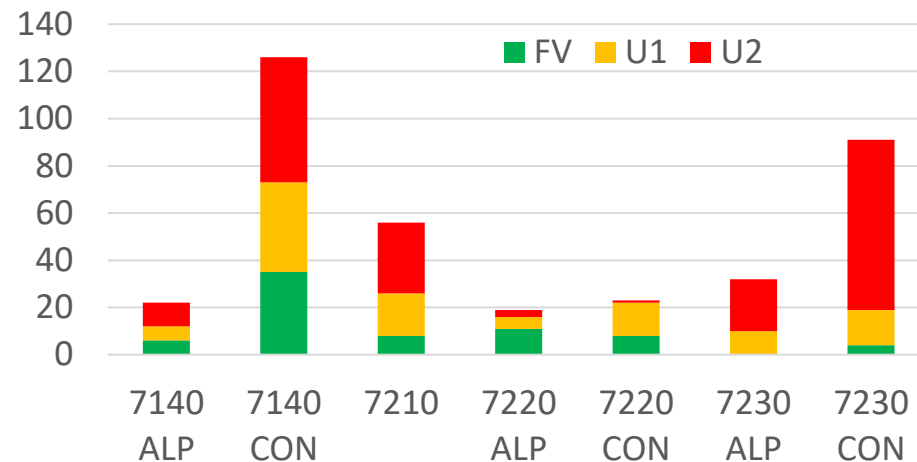
SIEDLISKA TORFOWISKOWE I ŹRÓDLISKOWE

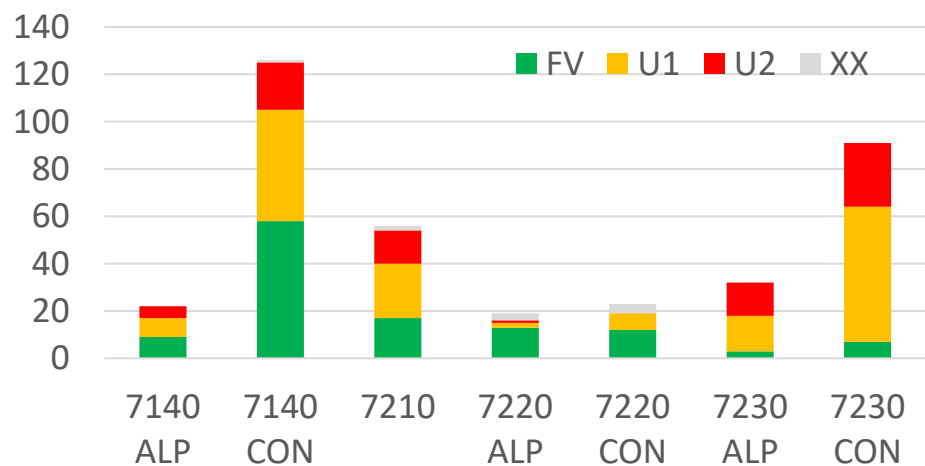
Powierzchnia

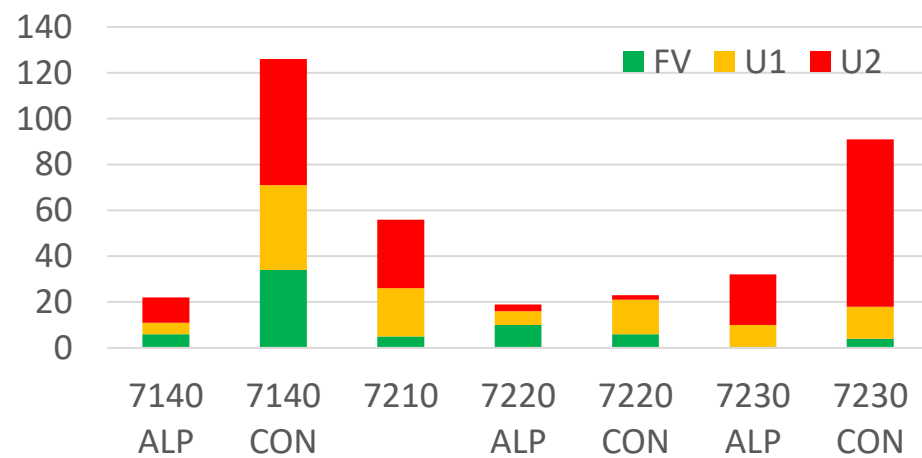
Specyficzna struktura i funkcje

Perspektywy ochrony

Stan ochrony

U2

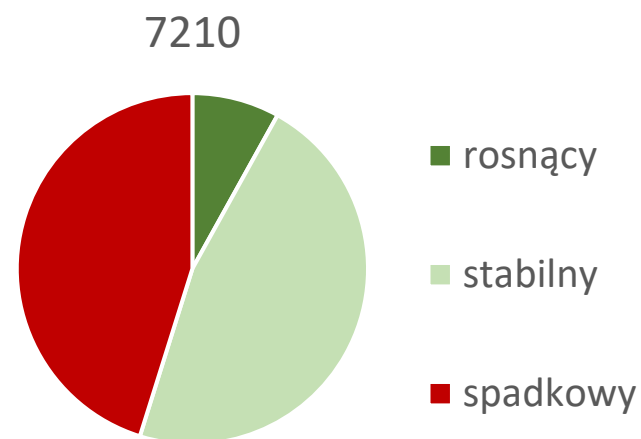
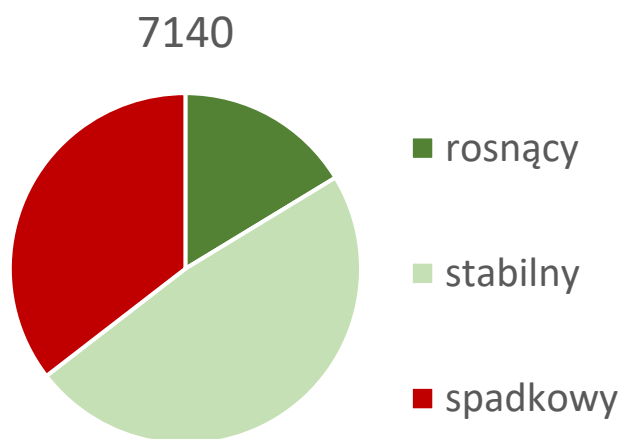
U2

U2

FV

U2

SIEDLISKA TORFOWISKOWE I ŹRÓDLISKOWE – trend stanu ochrony

SIEDLISKA TORFOWISKOWE I ŹRÓDLISKOWE - zagrożenia

Naturalne procesy biocenotyczne (sukcesja, nagromadzenie martwej materii organicznej i eutrofizacja, gatunki ekspansywnych roślin)

Zaburzenie stosunków wodnych (przesuszenie, melioracje odwadniające, zmiany klimatyczne)

Brak działań czynnej ochrony

Rzadko IGO

- 7210 – brak koszenia lub niewłaściwe koszenie
- 7220 – wydeptywanie, rozjeżdżanie, pobór wody, zmiany w zlewni (np. wycinka drzew);
- 7230 – wydeptywanie, rozjeżdżanie, zatapianie przez bobry

Kapturnica purpurowa *Sarracenia purpurea*, stanowisko Korzeń (7140)

Podsumowanie i wnioski

- Sieć stanowisk monitoringowych dla omawianych siedlisk jest generalnie kompletna i reprezentatywna
- We właściwym stanie ochrony są jedynie 6190 Murawy panońskie oraz 7220 Źródłiska wapienne (jedynie w Karpatach)
- Siedlisko zaroślowe (40A0) w złym stanie ochrony
- Siedliska murawowe – za wyjątkiem 6190 wszystkie w złym stanie ochrony
- Siedliska łąkowe – w niezadowalającym i złym stanie ochrony
- Siedliska torfowiskowe i źródłiskowe – za wyjątkiem 7220 wszystkie w złym stanie ochrony
- Raportowany negatywny wpływ zmian klimatycznych na kondycję siedlisk silnie zależnych od wody
- Rosnące zagrożenie ze strony IGO

Dziękuję za uwagę

